

# PRÍLOHY – 22. 03. – 26. 03. 2021 – VI. B - IŽ

22. 03. 2021

## Veľkonočné sviatky - Môj kalendár



**Najkrajší sviatok jari je Veľká noc.** Keďže ide o pohyblivý sviatok, každý rok mu prislúcha iný dátum. Kvetná nedeľa sa slávi vždy v prvú nedeľu po prvom splne mesiaca od jarnej rovnodennosti.

Všetko počítame od **Popolcovej stredy**, ktorou sa začína **štyridsaťdňový pôst**. Pôst je očista tela aj duše.

Pre našich predkov to znamenalo, že jedli **iba jedno jedlo denne**.



### Prípravy osláv

Prípravy vrcholia týždňom pred Veľkou nocou. Počas tohto týždňa prebiehajú všetky najdôležitejšie zvyky a tradície. Ľudia zdobia svoje domy všetkým, čo pripomína jar, ako napríklad **tulipánmi, narcismi, bahniatkami, zlatým dažďom, zelenou trávou, zajačikmi, ale aj maľovanými kraslicami.**

### Kvetná nedeľa

Doplň dátum:

V tento deň si veriaci svätia bahniatka (konáriky vrby alebo rakyty, pretože pučia na jar ako prvé). V minulosti ich ľudia po príchode z kostola zakladali za obrazy, rámy a zrkadlá. Mali dom a jeho obyvateľov chrániť počas roka pred búrkami, bleskami a krúpami.



### Zelený štvrtok

Doplň dátum:

**Na zelený štvrtok** sa naši predkovia umývali rannou rosou ešte pred východom slnka, aby boli po celý rok zdraví. Dobytok sa po prvýkrát vyhánal na pašu, na stajňu sa robili cesnakové križe, aby chránili dobytok pred strigami a duchmi.



Do dnešného dňa sa zachovala tradícia **prípravy zeleného jedla**, ktoré predstavuje zdravie a vitalitu. Najpopulárnejšie sú **špenát** a žihľava.

## Veľký piatok

Doplň dátum:

Na **Veľký piatok** sa ľudia kúpali **po krk ponorení v potoku**, aby boli po celý rok zdraví. Dievčence verili, že po umytí bude ich **plet' očarujúco krásna a jemná**, ba dokonca, že im vlasy budú rýchlejšie rásť. Bolo zakázané siať a orať, dokonca nikto nesmel nič robiť na záhrade.

## Biela sobota

Doplň dátum:

Na **Bielu sobotu** je dôležité mať doma poriadok. V tento deň sa pripravovali obradné jedlá. Často to bola šunka. Masť z nej odkladali **na liečenie rán** a verilo sa, že chráni aj pred hadím uštipnutím. Keď gazdiná vymiesila cesto, neočistila si ruky a išla pohladkať stromy, ktoré mali v tom roku prvý raz zarodiť, alebo ktoré dávali málo ovocia. Najviac sa však všade jedli vajíčka. Udomácnilo sa aj pečenie veľkonočného baránka, koláčikov a zdobenie kraslíc.

## Veľkonočná nedeľa

Doplň dátum:

Je dňom hojnosti, radosti, veselí a osláv. Tento deň ukončuje dlhé obdobie pôstu. Po omši sa dávajú veriaci posvätiť tzv. **košíky hojnosti**, ktoré obsahovali všetky pripravené pokrmy. Tradovalo sa, že tomu, kto sa prvý vráti z omše domov, ako prvému dozrie úroda na poli. Ak ste si mysleli, že naši predkovia zvyšky z posvätných jedál (škrupiny z vajec, kosti) vyhadzovali, ste na veľkom omyle. Zakopávali ich na poli, primiešali do potravy zvieratám alebo spálili v peci.



## Veľkonočný pondelok

Doplň dátum:

Je časom zábavy, kúpačky alebo šibačky. Chlapi si z vrbových prútov upletú šibák a ním na veľkonočný pondelok šibú dievčatá. Dievčatá majú byť po celý rok ohybné a svieže ako prútičky, z ktorých sa šibák pletie. Oblievajú vodou vrazil

dievčatám prinesie zdravie, krásu a mladosť po celý rok. V minulosti chlapci dostávali ako výslužku kraslice (maľované vajíčka) a koláče. Neskôr sa k tomu pridávala aj čokoláda a peniaze.

**Pozorne si prečítaj text o Veľkej noci a odpovedaj na otázky**

**1. Koľko dní trvá pôst pred Veľkou nocou?**

.....

**2. Čo je to pôst?**

.....

**3. Vymenuj, čo všetko môžeme použiť na jarnú výzdobu**

.....

.....

.....

**4. Aký deň si veriaci svätili .....**

**5. Prečo sa Zelený štvrtok volá „zelený“?**

.....

.....

.....

**6. Ktorý deň bolo zakázané siať a orat'?**

.....

.....

.....

**7. Čo sa stane, keď sa okúpu dievčatá na Veľký piatok v potoku?**

.....

.....

.....

.....

23. 03. 2021

## Zmena základného tvaru podstatných mien

1. Vypíš z viet podstatné mená v základnom tvare.
2. Vypíš z viet podstatné mená, ktoré zmenili svoj tvar.

Pavol a Janko sa vozili na bicykloch. Pavol na ceste nedával pozor. Šofér v aute musel zatrúbiť. Janko sa hneval na Pavla. „Chceš, aby ťa zrazilo auto? Na autá dávaj veľký pozor,“ upozorňoval Pavla.

VZOR:

Pavol,.....

VZOR: na

bicykloch.....

3. Odpíš a doplň podstatné mená v základnom tvare.

V noci na oblohe svieti /čo?/.....

Na sporáku sa varí /čo?/.....

V škole sú /kto?/.....

V telocvični je /kto?/.....

V obchode sú/kto?/.....

VZOR: Cez deň na oblohe svieti /čo?/ slnko

24. 03. 2021

## Zmena základného tvaru podstatných mien – PL

1. Slová v zátvorkách daj do správneho tvaru. Prepíš celý text.

Anička išla do /pivnica/. V /pivnica/ prišla k súdku s /kapusta/. Zo /súdok/  
nabrala kapustu. Kapustu doniesla /mamička/. S /mamička/ uvarili kapustovú  
polievku.

.....

.....

.....

.....

2. Napíš základný tvar podstatných mien.

Ulici, ulicu, ulice –

Košíku, košíka, košíkom –

Janka, Jankovi, Jankom –

Fľašu, fľaše, fliaš –

Mamičku, mamičke, mamičkou –

Auta, aute, autom –

Šoféra, šoférom, šoférovi –

Lekára, lekárovi, lekárom –

Tete, tetu, tetou –

Sporáku, sporákom, sporákoch -

25. 03. 2021

## **Pádové otázky si odpíšte do zošita SJ**

**a naučte sa ich!**

### **Pád - pádové otázky – ( predložky)**

1. pád – Kto? čo?
2. pád – Koho? čoho? ( z, zo, od, do, bez )
3. pád – Komu? čomu? ( k, ku, proti, oproti )
4. pád - Koho? čo? vidím ( cez, pre )
6. pád – O kom? o čom? ( popri )
7. pád – Kým? čím? ( s, so )

26. 03. 2021

## Slovenský orloj

Ide o najväčšiu drevenú sochu na Slovensku. Celková kompozícia predstavuje sediacu Madonu, Sedembolestnú Pannu Máriu, patrónku Slovenska.

**Šesť bronzových plastiek**, ktoré sú umiestnené vo výklenkoch orloja: z najstaršieho obdobia je to knieža Pribina, kráľ Svätopluk, z 19. storočia sú to kodifikátori slovenského jazyka Anton Bernolák a Ľudovít Štúr, z 20. storočia je to Milan Rastislav Štefánik a Andrej Hlinka. Pozoruhodnosťou je taktiež vyobrazenie Pribinu s mečom v ruke a kráľa Svätopluka s kráľovskou korunou, ako kráľa starých Slovákov. Všetkých šesť plastiek bolo odliatych z bronzu v ateliéri Tri kamene v Stupave.

**Sedem sôch slovenských apoštolov vytesal z topoľového dreva ľudový rezbár Peter Kuník z Tvrdošína.** Ide o svätcov, ktorých osudy boli spojené so Slovenskom: sv. Cyril, sv. Metod, sv. Andrej-Svorad, sv. Beňadik, sv. Gorazd, sv. Bystrík a sv. Vojtech.

Srdcom orloja je tzv. astroláb, teda ciferník s astronomickými údajmi. **Práve astroláb robí zo Slovenského orloja v Starej Bystrici jediný a prvý orloj na Slovensku.** Bez astrolábu nemôže byť orloj orlojom. **Farebnosť hlavnej dosky astrolábu je daná fázami dňa:** čierna noc, červená úsvit, bledomodrá deň-obzor, červená súmrak. **Okrem toho astroláb ukazuje polohu mesiaca na oblohe, fázy mesiaca a polohu slnka v znamení zverokruhu.**

Vo vežičke orloja sú umiestnené dva zvony. **Jeden zvon odbíja čas, druhý zvon vytvára zvukovú kulisu počas promenády apoštolov.** Odbíjajúci zvon (cimbal) nesie názov sv. Juraj a text: Slovenský orloj Stará Bystrica R. P. 2009. Zvon dal odliat' žilinský župan Ing. Juraj Blanár. Druhý zvon nesie názov Riečnická Madona a text: **Na pamiatku zatopených obcí Riečnica a Harvelka dal odliat' nitriansky biskup Mons. Viliam Judák.**

**1. Podľa ukážky sú vo výklenkoch orloja umiestnené:**

- A. Bronzové plastiky
- B. Sochy slovenských apoštolov
- C. Astroláb
- D. Zvony

**2. Podľa ukážky napíš, bez čoho nemôže byť orloj orlojom:**

---

**3. Podľa ukážky dve zo šiestich plastiek znázorňujú zakladateľov spisovného jazyka. Napíš ich mená:**

---

**4. Podľa ukážky zakrúžkuj správnu odpoveď. Farebnosť dosky astrolábu znázorňuje tieto časti dňa:**

- A. noc, úsvit, poludnie, súmrak
- B. noc, úsvit, deň-obzor, podvečer
- C. noc, brieždenie, deň-obzor, súmrak
- D. noc, úsvit, deň-obzor, súmrak

**5. V ukážke o znázornených apoštoloch hovorí:**

- A. prvý odsek
- B. druhý odsek
- C. tretí odsek
- D. štvrtý odsek

**6. Podľa ukážky napíš, čo okrem častí dňa znázorňuje astroláb:**

---

**7. Podľa ukážky zakrúžkuj správnu možnosť. V poslednom odseku je nasledovný počet vlastných mien obcí:**

- A. dve
- B. päť
- C. tri
- D. štyri

**8. Podľa ukážky napíš, aké pomenovania majú zvony na orloji:**

---